

Vacker gräsmatta utan krångel

Vatten och gödsel i lagom mängd, god dränering och regelbunden klippning. Svårare än så behöver det inte vara att få en frodigt grön gräsmatta, om än kanske inte den "perfekta". Fast å andra sidan, vem behöver egentligen en golfgreen på tomten?

TEXT: JOHAN JANCKE ILL: IANN EKLUND TINBÄCK

Gräsmattans historia sträcker sig långt bakåt i tiden. De första beläggen för att människor anlagt och vårdat gräsmattor är från strax efter Kristi födelse, men kanske är gräsmattornas historia ännu äldre.

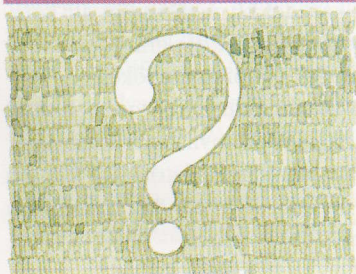
Att anlägga en gräsmatta är inte bara att skapa en jämn grön yta bestående av gräs. Att anlägga en gräsmatta är en symbolhandling. Det är en djupt liggande instinkt hos människan att försöka behärska naturen, att tämja det vilda och att skapa en

trygg tillvaro för ens nära och kära. Att klippa gräset blir ett sätt att hålla vildmarken tillbaka och upprätthålla civilisationen och den trygghet som denna medför. Sett ur detta perspektiv är det kanske inte hur gräsmattan ser ut som är det viktigaste, utan att den finns över huvud taget.

Med tiden har det dock kommit att bli väldigt prestigeladdat att ha en så fin och välskött gräsmatta som möjligt. Det sociala trycket i vissa villaområden kan vara så starkt att människor inte vågar bryta mot

normen, utan gör allt för att hålla gräsmattan så välklippt och ogräsfri som möjligt. Avundsjukan vad gäller gräsmattor är också alltid stor. Grannens gräs är ju som bekant alltid grönnare.

Hur förutsättningarna än ser ut så går det nästan alltid att skapa en vacker gräsmatta. Om det sedan är den "perfekta" gräsmattan eller inte kanske inte spelar så stor roll... Handen på hjärtat: Hur många har egentligen behov av en golfgreen på tomten?

Tre gräsliga frågor

Även de mest nedgångna gräsmattor brukar kunna få nytt liv med några enkla knep. Men till att börja med bör man ta sig tid att fundera över vilka förutsättningar man har att utgå ifrån.

1. Hur ser den befintliga gräsmattan ut?
2. Skuggas platsen av något stort träd som kanske kan tas bort?
3. Är dräneringen dålig – blir vatten stående kvar länge på platsen efter en kraftig regnskur?

Gräsmatta med ogräs

Den helt ogräsfria gräsmattan finns knappast och frågan är om den ens är eftersträfvansvärd. Vad gör det egentligen om det finns en maskros eller två i gräsmattan?

För att ändå försöka minimera mängden ogräs så är de förebyggande åtgärderna viktigast. En välskött gräsmatta har i sig själv en sådan konkurrenskraft att de flesta ogräs kommer att få svårt att utveckla sig.

KLIPPNING

Till att börja med är det viktigt att man inte klipper för sällan. När man klipper ofta hinner ogräsen inte växa upp och bilda frön så att de kan sprida sig. Det är nästan bara gräs som tål att ständigt bli avklippt utan att tröttnas ut. På sikt kommer mängden ogräs i gräsmattan alltså att minska.

GÖDSLING

I en gräsmatta, som från början fått ordentligt med gräsmattegödsel, kommer ogräsen att ha svårt att etablera sig. Gräsets konkurrenskraft blir helt enkelt för stor.

Det finns visserligen de som säger att maskrosor drar större nytta av gödslingen än vad gräset gör, men om man från början sköter sin gräsmatta ordentligt så att maskrosorna inte får fäste blir detta inte

något större problem. Gräsets konkurrenskraft gör då att maskrosorna knappast kommer att kunna etablera sig i någon större omfattning.

VERTIKALSKÄRNING OCH TOPPDRESSING

Även vertikalskäring (luftning) och toppdressing är åtgärder som får gräset att trivas bättre och bli starkare och tätare och på så sätt bättre kunna stå emot ogräsen.

Vertikalskär gräsmattan så snart den torkat upp på våren med en motordriven vertikalskärare och toppdressa därefter med särskild dressjord.

Om du har en mindre gräsmatta kan du i stället lufta gräsmattan genom att sticka ner en grep ca 10 cm djupt med täta mellanrum. Tänk på att dressjord är starkt kvä-

vegödslad och du bör därför utelämna den tidiga vårgödslingen om du har toppdressat din gräsmatta.

SISTA UTVÄGEN

– BÖRJA OM FRÅN BÖRJAN

Om du sköter allt detta och får din gräsmatta att må bra kommer problemen med ogräs och mossor att minska. Visst kan du bli tvungen att ta bort en och annan maskros, men att gå så långt som att ta till kemiska bekämpningsmedel tycker jag är att överdriva. I alla fall om du bara har en vanlig villaträdgård.

Om ogräsproblemet helt enkelt har blivit för stort – om gräsmattan t ex blivit invaderad av svärbekämpat rotagräs – är det oftast lättast att i stället gräva upp hela gräsmattan och börja om från början.

Nyanlagd gräsmatta

Om du har en alldeles nyanlagd gräsmatta så är det viktigaste att den får tillräckligt med vatten. En nysådd (eller nyutrullad) gräsmatta får aldrig torka ut den första månaden utan måste hållas ständigt fuktig. Under torra eller varma perioder kan detta i värsta fall innebära att du är tvungen att vattna två gånger om dagen. Så att resa bort på längre semesterresor den första tiden är knappast att tänka på om man vill ha ett lyckat resultat.

• VATTNING

Tänk på att vattna rejält när du vattnar – minst motsvarande 20 mm regn varje gång du vattnar. Du kan kontrollera om du vattnat tillräckligt genom att ställa ut en regnmätare under vattenspridaren.

Vattna helst tidig morgon eller kväll. Om du vattnar mitt på dagen när det är varmt hinner det mesta av vattnet att dunsta bort och blir inte till någon nytta för gräset.

• KLIPPNING

Klipp gräsmattan första gången när gräset blivit 6–8 cm långt.

Klipp inte kortare än 4–5 cm den första tiden. Om du fortsätter att klippa gräset ofta kommer gräsmattan att bli tät och fin fortare.

• GÖDSLING

Gödsla den nyanlagda gräsmattan första gången när gräset kommit upp och börjat växa ordentligt. I samband med första klippningen brukar vara lagom.

Du bör använda de speciella gräsmattegödsel som förekommer i handeln, då dessa innehåller mer kväve (N) än vad konventionella gödsel gör. För att få en jämn sprid-

ning av gödseln bör du använda en spridare av något slag. Att sprida med tillräcklig precision för hand kräver mycket erfarenhet och är onödigt svårt.

• KOMPLETTERINGSSÅDD

Eventuellt kan det bli nödvändigt att kompletteringsså på fläckar där gräset inte velat ta sig ordentligt på första försöket.

Lägg på lite fin planteringsjord och så ut nya gräsfrön som du myllar ner försiktigt.

Behandla därefter fläckarna på samma sätt som du gjorde med den nyanlagda gräsmattan.

Gräsmatta där mossan härskar

MOSSRIVNING – MED MASKIN ELLER KRATTA

För att få bort mossan från din gräsmatta använder du enklast en särskild motordriven mossrivare. Ett alternativ för mindre gräsmattor kan dock vara att kratta bort mossan för hand med en hård kratta. Kemiska bekämpningsmedel tycker jag att man ska undvika att använda om det inte är absolut nödvändigt. Tänk på att du i alla fall blir tvungen att kratta bort den döda mossan efter det att bekämpningsmedlet har verkat!

Om det blir väldigt stora kala fläckar efter det att du tagit bort mossan kan du bli tvungen att lägga på lite ny jord och så nytt gräs på dessa ställen. Läs avsnittet under "Kompletteringssådd" här intill.

Sök orsakerna till mossan

Innan man börjar med någon form av mossbekämpning bör man ställa sig själv frågan: Varför växer det mossa i min gräsmatta?

Mossrivningen tar bara bort själva mossan, men mossan är alltid ett symptom på att något annat inte är bra. För att verkligen få bort mossan måste grundproblemet angripas. Mossa i gräsmattan beror vanligen på någon av följande orsaker:

Skugga

Mossa trivs alldeles utmärkt i skugga, till skillnad från gräs. För att få mer ljus till gräsmattan kanske du kan gallra ur träd eller buskar som skuggar. Annars får du lära dig att leva med mossrivningen (eller mossan). Du kan även prova med de gräsfröblandningar som är bättre anpassade för skuggiga lägen.

Dålig dränering

Om det blir alltför fuktigt i jorden kommer gräset att missgynnas till förmån för mossan. Se till att dräneringen är god och att vatten

inte samlas på din gräsmatta. Detta kan vara svårt att göra i efterhand, så se till att du tänker dig för ordentligt redan när du anlägger gräsmattan.

Lågt pH-värde

Om jorden är kemiskt sur (har lågt pH) kommer mossan att trivas bättre än gräset och därmed med tiden ta överhanden. Detta åtgärdas genom att kalka gräsmattan.

Många kalkar sin gräsmatta varje år, då de tror att detta "bekämpar" mossan. Att jordens surhetsgrad är orsaken till mossa i gräsmattan är emellertid ganska ovanligt. För att vara säker på din sak innan du börjar kalka bör du göra en jordanalys på något laboratorium som utför sådana. Tänk dock på att det även finns mossarter som trivs vid höga pH-värden.

Näringsbrist

Om din gräsmatta lider brist på olika näringsämnen kommer gräset att försvagas till förmån för mossan. En välgödslad och välmående gräsmatta är den bästa förebyggande mossbekämpningen!

Den välskötta gräsmattan

Även en vacker och välskött gräsmatta behöver ordentlig skötsel och omvårdnad för att fortsätta vara fin. Om man börjar missköta en sådan gräsmatta kommer denna snart att vara full med mossa och ogräs.

• GÖDSLING

Det viktigaste är att se till att gräsmattan har tillräckligt med växnäring för att kunna utvecklas ordentligt.

Första gången du gödslar på våren bör vara när du precis ser att det börjar grönska i din gräsmatta. Gräset är då åter aktivt efter vintervilan och klarar av att ta upp den näring som tillförs.

Därefter är en god tumregel att gödsla ungefär en gång i månaden under hela sommaren. Det brukar innebära minst 3–4 gödslingstillfällen per säsong. Om du vill kan du halvera gödselgivan och gödsla var 14:e dag i stället. På så sätt underlättar du för gräset att hinna ta upp näringen.

Använd särskilt gräsmattegödsel, som innehåller extra mycket kväve. Det är bra

att passa på att sprida gödslet i samband med regn, eller i vart fall då marken är fuktig. Då smälter de små näringskornen snabbare och du undviker brännskador på din gräsmatta. Om det skulle visa sig bli en lång torrperiod efter det att du har gödslat kan det bli nödvändigt att vattna ner näringen.

Du bör inte gödsla din gräsmatta med gräsmattegödsel senare än i mitten av augusti då gräsmattan behöver tid på sig att förbereda sig inför vintervilan.

• KLIPPNING

Att inte slarva med gräsklippningen är också viktigt för att behålla gräsmattan ogräs- och mossfri. Ju oftare du klipper gräsmattan desto tätare kommer den att bli. Samti-

digt kommer du att förhindra att ogräs etablerar sig då detta inte klarar av den intensiva klippningen lika bra som gräset. Mest tålig mot slitage och torka blir gräsmattan om du ställer in gräsklipparen på en klipp höjd av 4–5 cm.

När du klipper bör du inte klippa bort mer än en tredjedel av gräsets längd varje gång du klipper. Om du tex har varit på semester och missat gräsklippningen är det bättre att börja klippa på en högre höjd än vanligt för att sedan efter några dagar klippa ytterligare en gång tills du nått den slutliga höjden.

För att gräsmattan ska klara övervintern så bra som möjligt bör du öka klipphöjden något på hösten och undvika att klippa allt för nära inpå vintern. ●